„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Бранка“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску: Србију Црну Гору
друге стране земље

за годину	К 34·—	46·— дин.
на по године	К 17·—	23·— »
на четврт »	К 8·50	11·50 »

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Бранка“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 58. У Новом Саду, у среду 23. марта (5. априла) 1911. Година XXVII.

Рушење правне сигурности.

Појаве у Хрватској у најновије доба пружају врло жалосну слику. Те жалосне појаве, које избијају на површину, не тичу се само политике, него задиру у *правосуђе*. Правна *несигурност* у једној држави садржава у себи *највећу осуду* за ту државу. Такву државу европска цивилизација искључује из редова цивилизованих држава. Данас у двадесетом веку не даје се замислити цивилизована држава без правне сигурности.

Ако се „велеиздајничка“ парница у Загребу против Срба могла означити као неко рушење правне сигурности, то после *аболиције* те парнице, после свега онога, што је изашло на видик у тој парници, поступак против *дра Хинка Хинковића*, врлога браниоца у тој »велеиздајничкој« парници, једва се даје квалифицирати, осим ако би се рекло, да је то *наставак* рушењу правне сигурности у Хрватској.

Ми високо ценимо и морамо ценити *судски аукторитет*, па аукторитет појединих судаца, јер тај аукторитет је уједно и стожер *правосуђа*. Но с друге стране скучивати, онемогућавати обрану од стране суда, скопчавати казненим последицама слободу оних, који су оптужене бранили, то је атентат против стожерних права грађана у правној држави, а за браниоце то значи: осујећавати њихово најсветије право у уставној, у цивилизованој држави. Ако обарање судскога аукторитета значи рушење правне сигурности, то у истој мери значи обарање правне сигурности, ако се грађанима одузима право обране и њихови браниоци због обране долазе у опасност казнених последица.

Браниоци истина немају и не могу имати право имунитета, нити се може допустити, да они у интересу својих клијената нападају суд и да обарају судски аукторитет. Али зато сва европска законодавства у интересу одржања судскога аукторитета дају велику дискрецијоналну власт судовима против обарања судскога аукторитета. Недавно баш смо видели у Француској у парници против ројалисте *Лакура*, кад су при расправи ројалистички камелоти галамили и судије врећали, да је председник суда најстрожију казну за обрану судскога аукторитета употребио. Па није ли зар у „велеиздајничкој“ парници против Срба председник загребачкога суда употребио, где је требало и где није требало: при маленкостима, најстрожије мере против бранилаца *глобама*, а против оптуженика са „Dunkel“-ом, са мрачним ћелијама?

Али ово, што данас у Загребу бива против дра Хинка Хинковића, *превазилази наш правни хоризонт*.

Пре тридесет и три године, године 1878, водила се пред мађарским судом у Будимпешти против *дра Светозара Милетића* „велеиздајничка“ парница, која је имала многе сличности са „велеиздајничком“ парницом, вођеном недавно у Загребу против Срба. Није био оптужен само Милетић, него и многи други Срби, али се против истих са подизањем истражног затвора пре коначне расправе, парнице обуставиле те је само Милетић на коначној расправи остао као оптуженик. У оно доба било је критично време, можда критичније, него за време анексионе кризе. У оно доба трајао је најогорченији рат међу Србијом и Турском, а после се међу Русијом и Турском развио велики рат, који је био од неизмерна, европскога значаја. Симпатије Мађара за Турке достигле су свој врхунац. Мађарска омладина носила је турске фесове и по будимпештанским улицама викала: чок јаша! Баш за време коначне расправе против Милетића дошла је руска војска под зидине Цариграда. У оно доба био је мађарски министар-председник силовити Коломан *Тиса*, који је у сабору народностима попретио, да ће их *смрвити*. Лако је појмљиво, да је под тим околностима положај обране у Милетићеву користу *био врло тежак*. Ја сам био Милетићев бранилац па могу казати, да сам при дуготрајној коначној расправи и при опширној обрани *имао у мађарском суду више слободе*, него браниоци српских »велеиздајника« у Загребу. Ја сам те како жестоко нападао истрагу и читав судски поступак, па нисам на себе навукао ни просту опомену, а некмо ли какву дисциплинарну одредбу. Навео сам у тој Милетићевој парници неке појединости, које би могле компромитовати поступак. Навео сам једну визиткарту, једну посетницу, на којој је стојало извесно упутство за главнога сведока. Истина, председник није допустио, да се садржај те посетнице прочита, али ја сам је ипак смео споменути. Ја сам у тој парници и ван судскога поступка деловао. Ја сам једнога српског учитеља из Чуруга, *Стевана Јанковића*, који је без испита, без преслушања, *месецима чамио* у затвору, ослободио затвора. Ја сам у сабору интерпелисао министра правосуђа и овај је таки издао налог, да се окривљеник преслуша и да се ствар извиди. Окривљеник је био испитан и ослобођен затвора, а после, пошто се потпуно извидело, да је жртва просте денунцијације, коначно је био обустављен поступак против њега.

Ја сам, пратећи „велеиздајничку“ парницу у Загребу, морао са болом у души рећи, да је мађарски суд у Будимпешти слободу обране респектирао у много већем степену, него суд у Загребу.

Кад сам из новина дознао за поступак против дра Хинка Хинковића, ја сам био запрепашћен.

Даје ли се порицати, да „велеиздајничка“ парница против Срба није била *парница тенденције* најгоре врсте? Ако је о том могло бити још и најмање сумње, то је недавни говор дра Срђана *Будисављевића* у хрватском сабору, са изнесеним страшним чињеницама, најјасније доказао, да је »велеиздајничка« парница у Загребу била парница тенденције.

Но каква је значаја могла имати *аболиција* те »велеиздајничке« парнице баш и за судије? Истина, оптуженици и осуђеници у тој „велеиздајничкој“ парници, са обновом кривичнога поступка, имали су права, да захтевају обуставу казненог поступка *због тога, што нема кажњива чина*. Али кад је наступила аболиција, не значи ли то баш за судије: *не дирајте даље у ту парницу, ни непосредно ни посредно*! Немојте доводити ту парницу ни у какву везу ма с којим околностима, ма с којим личностима!

Али баш та *злогласна* „велеиздајничка“ парница довела се у везу са личношћу дра Хинка Хинковића. А шта је то, што се дру Хинковићу може импутирати, било са дисциплинарнога, било са чисто кривичнога гледишта!

Ја не знам, да је др. Хинковић, било у суду, било изван суда вређао судски аукторитет, па тиме да је судије оптуживао: *злоупотребом уредовне власти*. Али *чињенице* у тој парници наводити, то му је било не само право, него и *дужност*, и он би се *огрешио био о своју свету браниочку дужност*, да то није чинио.

Ја сам био запрепашћен, кад сам из новина дознао, да је један вотанат, који је гласао за казну у „велеиздајничкој“ парници оптужених Срба, одређен за истражнога судију против дра Хинковића, онога браниоца, који је тобоже вређао истога вотанта, као и читав суд, који је донео дотичну пресуду. У свима европским цивилизованим државама такав вотанат, такав суд *морао би по себи отклонити од себе такову функцију*, јер би иначе био судија у сопственој ствари.

А лежи ли каква увреда за суд, за судије, лежи ли какво рушење судскога аукторитета у томе, што др. Хинковић, кад је већ могао доћи под истрагу, жели и тражи другога истражнога судију, *тражи делегацију* суда? Ако је то увреда, онда би се лако могла свака судска делегација сматрати као увреда дотичних судија, као да су пристрани. При тражењу, да се делегира суд, баш се изреком наглашавају прилике, из којих се даје закључивати на *пристраност*. Није ли недавно у познатој парници Марије *Хаверде* у Суботици започета коначна расправа прекинута те је сегедински суд *делегиран*, па кад је овај оптужене ослободио, услед призива био је делегиран будимпештански суд, који је оптужене *осудио*, и то на врло знамените тешке казне? Је ли у том лежала каква увреда суботичкога или сегединскога суда? Па је ли лежала каква увреда *великo-кикиндскога суда*, кад је после убиства *Паје Јеремића* делегиран био *сегедински* суд, који је оба *Шибула*, Јеремићеве убице, ослободио?

Ја управо, као правник, *не појмим* то правничко становиште, које се могло заузети у прогону дра Хинка *Хинковића*. Али једно појмим, а то је то, да прогон дра Хинка Хинковића компромитује *углед Хрватске, углед хрватскога правосуђа*.

На оној дивној великој капији у Бечу, што води у ћесарске дворе, стоји великим златним словима урезано: Justitia regnorum fundamentum, а позната је и она стара латинска изрека: ablata justitia, quid sunt regna, nisi latrocinia!

У име угледа Хрватске, у име угледа хрватскога правосуђа, у име угледа нашега укупнога народа, Хрвата и Срба, у име очувања правне сигурности, ми апелујемо на оне факторе, којима је могло пасти на памет, да и после оне „велеиздајничке“ парнице, која је већ шкодила угледу правосуђа у Хрватској, још потегну и прогон дра Хинка Хинковића, тог врсного, најугледнијега браниоца у „велеиздајничкој“ парници против Срба. Не апелујемо у интересу дра Хинковића, јер је он сувише уман правник, а да би потребовао тога нашега апела, него апелујемо у име угрожене правне сигурности у Хрватској.

Нека би бан др. Никола плем. *Томашић* помислио, да ће повесница данашњу угрожену правну сигурност у Хрватској ставити *на његов рачун*, те да ће га оцртати као Рауха III.

П—Д.

Побуна Арбанаса.

„Цетињски Вјесник“ има о побуни Арбанаса против Турске ове телеграфске извештаје из *Подгорице* од 14. (27.) и 15. (28.) марта о. г.:

„Приликом напада Арбанаса на Хум *заузети су три топа*. Турски кордони, који су постављени дуж границе, *стално пребјегавају* на нашу границу и неколико их има већ у Подгорици.

Јуче је у Подгорицу донесено 8 рањеника и они су смјештени у једну приватну кућу. Од њих су 6 лако рањени, један смртоносно, а један је на издисају.

Ноћас око 8 сати *запалили су Арбанаси војни стан* у Туве, који се налази у близини тврђаве. Бој се бије непрекидно. У исто вријеме *запалили су куле* на Врањској Гори и Матагуже.

У тврђави на Шипчанику затворено је 480 низама већ четири дана.

Сад у 11 сати ноћу је изгорела кула под Врањ и на Црне Земље. Све је *уништено*, што је војска држала, изузев Шипчаника и куле на мосту ржаничком, које брани Исмаилбег *Лекић*, родом Подгоричанин.

На Шипчанику био је у 10 и по сати *јак напад*, који се и у овом моменту непрестано продужава.

Из Туза је све робље пребјегло, нешто у Подгорицу, а нешто у Зету.

Синоћ су *Арбанаси уништили све куле и посаде* више Туза. Турска стража била је до 4 сата послије подне на врх Дечића. У то вријеме напустила је стража Дечић и пошла у Тузе, а Арбанаси заузели Дечић.

Диношки и милешки Турци имају сви оружја.

Јуче су у Диношу донијели муницију.

Синоћ су Арбанаси позвали Диношњане на састанак и од њих

затражили оружје у знак предаје или да се заједно здруже. Диношњани су одговорили, да им оружје и џебану не могу дати, али да могу слободно ићи на Тузе и да ће им се они придружити, чим Тузе заузму.

Синоћ у 8 сати освојили су Арбанаси кулу на Хуму Хотском и изгорели је.

Јутрос у 5 сати ударили су на Тузе од стране Дечића. *Бој се бије.* Дим се велики види иза Шипчаника. Сад стиже гласник, који јави да су заузети вирови кастратски и три топа на Хуму. Било је пуцања и на врањској гори.

Пошто су заузели Арбанаси кулу на Хуму Хотском, те прекинули саобраћај и телеграфску везу са Скадром, изгледи су да ће се и Тузи предати Арбанасима, ако не би дошла брза помоћ, у што се сумња.

Јутрос су се чули топови и са Шипчаника.

Дуж наше границе влада потпун ред и мир и власти строго пазе да од наших нико не прелази границу".

У свези с тим доноси црногорски лист овај, свакако инспирисан уводни чланак:

„У нашем сусједству на источној страни плануле су пушке.

Побуњени Арбанаси ступили су у оружан сукоб са органима државне власти. Вијести из Подгорице и пограничних крајева имају знак потпуне узбуне. Веза између пограничног турског мјеста Туза и Скадра прекинута је од стране побуњеника. Учињен је напад и на турске карауле. Отети су од турске војске чак и топови.

Крв је, дакле, проливена. Освитак прољећа ове године поздрављен је у Арбанији крвавим бојем између побуњених Арбанаса и царске отоманске војске.

Са зебњом у срцу могло се и раније предвиђати, да су слаби изгледи на мир у нашем најближем отоманском сусједству. Насилничке мјере, које су употребљаване противу Арбанаса, да би се потчинили начелима новога поретка у Турској, нијесу могле уродити добрим послједицама. Више пута смо напомињали, да ће младотурска владавина, коју иначе прате и наше добре жеља за напредак у њеноме раду на препорођају царства, промашити циљ, ако се насиљем буде служила тамо, гдје је потребно опрезности и умјерености. Напомињали смо зато, што смо предвиђали, да ће употреба насиља и нас, *противу наше воље*, повести у вртлог догађаја, којима се послједице не могу лако ни одмјерити. У догађаје смо били увучени већ и тијем, што су Арбанаси, измичући испред веће силе, која није штедила њихове традиције и осјећања, прелазили у нашу земљу, да потраже склоништа и заштите својем животу. Тежина положаја, који је отуда настао, пала је већом половином на наша плећа, јер смо ми имали човјекољубиву дужност, као што би је у сличном случају имала и свака просвјећена држава, да не затварамо врата својих државних граница пред сиротињом, која хоће да спасе свој живот.

На тај смо начин, без икакве наше кривице, увучени у тешке догађаје, који лако могу да постану и судбоносни. Још од почетка овога несноснога стања дуж наших источних граница ми смо често пута давали израза доброј вољи, да смо са своје стране приправни изаћи у сусрет царској отоманској влади, да се обезбједе ред и мир у нашем сусједству на основу правичности и толеранције. Само на тој основи завешће се мир у Арбанији, а са нас ће се скинути терет, који носимо ушљед нередовнога стања на граници. Али ове опомене и добре жеље као да нијесу узимане у обзир на мјеродавним мјестима у Цариграду. Ми то јако жалимо. Сажаљевамо, што се због неувиђавности и због употребе насиља дошло дотле, да је већ и сам пожар букнуо, који онима у Цариграду није ни мало непријатнији него ли нама. Па ипак, *ми ћемо и сада бити коректни и строго неутрални.* Наша ће земља, колико год буде од ње зависило, свијема силама чувати мир, ма да осјећамо у души велики бол због зла удеса наших јуначких сусједа Арбанаса. У томе погледу, само ако су прожети искреним намјерама, правичношћу и толеранцијом, наши отомански сусједи сусрешће се са нашом добром вољом и наћи ће код нас најбоље расположење, да се отклоне узроци свијема *крвавим заплетима, који у овим временима не би били ни од какве користи ни њима ни нама.* Ми добро знамо, колико су сви они, од којих у првоме реду зависи мир у свијету, ријешени да се у односима држава и народа ништа не поремети, те се надамо, да ће и Отоманска Империја то имати у виду. Имамо основана разлога да вјерујемо, да ће цариградска влада стање у нашем непосредном сусједству брзо средити помоћу *обазривости и умјешности, пошто је то једини начин, да се у Арбанији заједчи поредак.* А дотле ми ћемо и даље бити *коректни и неутрални* посматрачи тешких догађаја у Арбанији, за које искрено желимо, да се час прије скину са дневнога реда, како би и са те стране био на Балкану обезбјеђен мир. Колико год до ње стоји, Црна Гора је ријешена чувати мир као јемство свога развијања и даљега одржавања симпатија код Великих Сила, *које у њој гледају елеменат културе и мира на овим странама Балкана.*"

Хелен Хартли Џенкинс.

Mistress Helen Hartley Jenkins.

> Тамо, где су нам највећи наши народни добротвори, нека се уведе и Она!
>
> И нека Јој се пронесе име кроз цео народ наш српски!
>
> И нека се то име као народна светиња чува и предаје потомству с колена на колено!

У златну књигу добротвора српскога народа имамо да упишемо још једно име: **Хелен Хартли Џенкинсове** (Helen Hartley Jenkins).

Чудите се. Не звучи вам то име српски и питате: Ко је Хелен Хартли Џенкинс? Ево ко је:

Хелен Хартли Џенкинс је Американка. Богата Американка. Али богата не само земаљским благом, већ и неисказано, безгранично племенитим срцем и племенитом душом. Док други у изобиљу свега новац свој бесмислено бацају, она га даје у најплеменитије и најхуманије сврхе. Док други у изобиљу свега налазе највеће уживање своје у баснословном сјају и раскоши, она налази праву срећу и право задовољство у добрим и племенитим делима. Док други у изобиљу свега гледају, да не пропусте ни једнога часа без свог најсебичнијег уживања, она ниже у дивну ниску своја добра и племенита дела и у томе свом узвишеном раду гледа и налази смисао свога живота.

То је, ето, Хелен Хартли Џенкинсова!

Није потребно да набрајамо сва њезина добра дела, па да се види, с колико истинске љубави њезино срце гори за све, што је велико, племенито, човечанско. Доста је, сасвим је доста, кад наведемо, да је Хелен Хартли Џенкинсова само у овој години завештала и дала преко *5 милијона круна (1 милијон долара)* за разне добротворне и хумане сврхе, па да се види, како је племенито срце у те велике жене.

На гласовитом Колумбија-Универзитету у Њујорку, који са својим многобројним здањима чини, тако рећи, град у граду, довршено је управо ових дана још једно велико и дивно здање, посвећено науци и просвети, које је такођер своме народу на дар дала Хелен Хартли Џенкинсова.

А последње њезино доброчинство у минулој години наменила је она српском народу, који се изгубљен, остављен, заборављен, по Америци пати: *Дивно здање у вредности од 150 хиљада круна (30 хиљада долара), даровано Добротворном и Културном Фонду Савеза Сједињених Срба »Слога« у Њујорку, на којем ће бити златним словима написане речи:* **„Српски Дом. Хелен Хартли Џенкинс српскоме народу"** — ето то је божићни дар Хелен Хартли Џенкинсове Србима у Америци.

Де за час, да разјаснимо значење Савеза Сједињених Срба „Слога" и његова Добротворног и Културног Фонда за све Србе у Америци, па да се тек онда право схвати и значење велике те задужбине.

Познато је, како је српски народ у Америци још све до скора живео расут без икакве међусобне братске везе и повезаности. Док су други имали своје народне организације, које су се бринуле за народ у сваком правцу, у којем се његов живот развијао, Србин није имао ни у највећој невољи никакве помоћи ни од куда ни од кога. Многи се склањао у туђа јата, само да није као суво дрво у гори. Али каже се: Нема брата, док га не роди мајка. Тако је било и нашем народу, док није почео да се прибире свуда у своје српске дружинице. Сваки је почетак тежак, па је такав био и нашем народу. Било је и горких искустава, која су скупо плаћана. Али мисао братског удружења није за то ипак више силазила с дневног реда, већ се стално живот српског народа развијао у том правцу из дана у дан све јаче, док најпосле не пониче и помисао, да се све, што је до сад створено и што је живело појединачно, расуто или без јаче сигурније основе или повезаности, уједини у једну снажну целину, да се сва снага народна усредсреди у једној српској организацији, на једном месту, од куда ће се давати правац разумном раду и здравом развитку српскога народа у Америци у свима гранама његова живота.

Плод тога родољубивог настојања јесте данашњи Савез Сједињених Срба „Слога" у Њујорку, који је никао 1909. године на чувеном Кливеландском збору и разређен у танчине на прошлогодишњој чикашкој конференцији и створена је од њега чврста општа народна организација, која има да се брине о целокупном развитку српскога народа, како у материјалном, тако и у моралном и душевном правцу. За што јачи рад у моралном и душевном правцу основан је у крилу Савеза Добротворни и Културни Фонд са задатком, да нарочито ради у правцу ширења српске књиге, знања и просвете.

Дивне и красне основе! Но познато је свакоме, да и најпомније израђене основе не вреде, ако нема потребних средстава за њихово оживотворење. Тако и најтемељније израђена правила Савеза не би вредила, кад он не би имао и материјалних средстава, да свој задатак пуном снагом оживотворава.

И ето, ту најтежу страну узима у своје руке Хелен Хартли Џенкинсова, поклања Српском Добротворном и Културном Фонду Савеза споменуту кућу и с приходима њезиним осигурава за сва времена потребе Савеза и реченог његова фонда у правцу остваривања великог њихова народног задатка.

Је ли нам могла учинити веће доброчинство? Заиста није!

Српском народу у Америци биће прошли Божић зацело један од најмилијих и најрадоснијих између свију, које је до сад у Америци дочекивао. Божићни дар Хелен Хартли-Џенкинсове српскоме народу спомињаће се од данас у васколиком Српству заједно с њезиним именом с највећим поштовањем, које она заслужује не само по том великом свом доброчинству, већ по истинској и дубокој љубави, по истинском њезину поштовању Српскога Народа, његове части и имена.

Упитаћете: Откуд Американка Хелен Хартли Џенкинсова знаде за српски народ у Америци у толикој мери, да му чини чак и задужбине?

Одговор је: Огуд, откуд знаду и стотине других племенитих и интелигентних Американаца и Американака, из највиших американских друштвених редова, који с љубави и симпатијом спомињу српско име, разабиру за Србе у Америци или јасније: заслугом чувеног нашег Србина, учењака професора на Колумбија-Универзитету — Михаила И. *Пупина*, родом из Идвора у Банату. Његова љубав према своме српском народу топла је, искрена и велика. Брига за успевање и напредовање српскога народа њему је пре свију осталих послова и брига. Тој његовој бризи и љубави имамо да захвалимо, што за Србе у Америци разабиру и најугледнији Американци и Американке. Из те бриге и племенитог настојања његова поникла је и љубав Хелен Хартли-Џенкинсове према Словенству уопште, којој је љубави она такођер видна израза дала, кад је даровала прошле године Америчком Словенству „Словенски Дом" исто тако у вредности од 150 хиљада круна (30 хиљада долара), којим домом управља као својом својином Словенско Усељеничко Друштво, на челу са својим председником, професором Михаилом И. Пупином. Из те бриге и племенитог настојања поникла је и њезина љубав, њезина велика оданост према српскоме народу, као и њезина велика задужбина. Професору Михајлу И. Пупину мора српски народ с тога бити исто тако захвалан за задужбину Хелен Хартли-Џенкинсове, као и њој самој. А да ће задужбина та најкорисније послужити сврси, којој је намењена, јемство нам је такођер његово светло и часно име, јер он стоји и на челу Савеза Сједињених Срба „Слоге", као и Добротворног и Културног Фонда Савезова, којима је та задужбина у аманет и на чување за сва времена дата. Он га води, он управља њиме, уз цео кадар добрих и ваљаних српских синова и не ће га из руку дати, док му не изради таке основе и темеље, на којима ће његов рад осигуран бити за сва времена.

А Теби, српска помајко, Хелен Хартли Џенкинс, која си Србима у Америци дала могућности, да у том раду и настојању могу да развијају и развију највећу снагу и делатност у корист српскога народа у Америци, хвала, најтоплија, најискренија, најдубља хвала! Твоје доброчинство и Твоје светло име српски народ не ће никад заборавити, док и једног Србина траје!*)

*) Овај чланак о српској добротворци Хелен Хартли Џенкинсовој уступио нам је »Привредник« из Загреба. — Ур. »Бр.«.

Политички преглед.

— **Тешкоће у босанском сабору**. Из *Сарајева* јављају: У последњем тренутку дошла је у питање способност земаљског сабора за рад у питање. Шест муслиманских посланика не ће да потпишу пакт

с католицима. Због тога већина у понедељак није дошла у сабор и седница није била способна за доношење закључака. *Аграрни пројект не може сада да буде претресан.* Ако се не нађе излаз, биће сабор пре времена одгођен.

— **Немири у Мароку.** Последње вести из Феза описују тамошње стање као врло озбиљно. Сва племена се после пораза султанове војске скупљају против султана Мулеј Хафида. Чује се, да су Бербери продрли у Фез и тамо прогласили за султана неког Исмајила.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 22. марта 1911.

— **Српски учитељски конвикт у Новом Саду** примио је у месецу *марту* о. г.: од *Румске Штедионице* 50 К прилога; од Душана *Петровића*, пароха у Надаљу 2 К уписнине и 10 К чланарине; од Милована *Тодорића*, равнатеља-учитеља у Добринцима 20 К чланарине.

— **Ослобођење од војништва.** Прошле седмице била су у Старом Бечеју два детектива па су данима трагали за онима, што терају занат ослобођења од војништва. Многи су преслушани и ухапшени. Сад и по Банату трагају за тим зликовцима.

— **Исељавање из торонталске жупаније.** По исказу поджупанског звања торонталске жупаније извадила су путни лист три стотине и две особе, највише за Америку. Фактично их се иселило: 136 мушкараца и 147 женских, свега 283 особе. За то време из Америке се вратило њих 166 мушкараца и 38 женских, свега 204 особе.

— **Појефтиниће телефон.** По налогу кр. угарског министра трговине почеле су предрадње за ревизију телефона. Ступиће у живот веома важне новине а најважније од свију реформа биће то, што ће се у земаљској телефонској мрежи удесити ценовник по зонској системи. Сад сваки интерурбани разговор — ма на какву даљину — стаје две круне. Тој аномалији рад је да доскочи законски предлог, који у исто време са проширењем телефонске мреже у великој мери одређује јефтинију цену за разговор за ближе станије. То упутство чека само на расправу у сабору. Осим тога се ради и на томе, да се уведе заједнички телефон тако, да се двама-трима породицама удесе заједнички спојеви.

— **Убио суседа.** Милан *Мијатовић из* Бршадина, у вуковарском котару, отишао је 17. марта у 7 сати на вече у крчму Паје *Вукичевића*, где је затекао тројицу својих суседана. Тек што је сео за њихов сто, пуче кроз стаклена врата пушка и ђуле га погоди у крај десног рамена, те се задржи у левој страни хрптењаче. Тешко озлеђени сруши се на под, а онда га присутни однесоше кући. Стражмештар Игња *Кунштек* посумњао је одмах на младића Недељка *Шевића* од 17 година, јер њих двоје одавна живе у мржњи. Убојица признаде одмах своје грозно дело. Рече, да је пуцао на Мијатовића за то, што је овај прошле године тукао његова оца, а њему је опет 11. о. м. запретио револвером на улици. Због тога трпи од њега велик страх, па је одлучио, да га убије. Како су суседи, видео је, кад је Мијатовић пошао у крчму. Узео је пушку, набио ју оловном пробушеном куглом и пошао за њим с противне стране улице. Када је Мијатовић сео за сто, приближио се к вратима, нишанио на њега у трбух, да га тако на месту убије. И није промашио. Када је видео, да се Мијатовић стропоштао са столице на под, побегао је кроз шљивик и предао пушку своме нећаку дечаку Ради *Стојшићу*, не рекавши му, шта је урадио. Мијатовић је 19. марта својим ранама подлегао. Убојица Недељко Шевић ухваћен је и предан суду.

Новости са стране.

— **Чивути у немачкој војсци.** Средишње јеврејско удружење у немачкој војсци објавило је протест против изнимнога положаја Јевреја у немачкој војсци. И заиста, ма да службена права Чивута у војничкој служби нису ограничена никаквим законима, ипак ни један Чивутин у Немачкој не може рачунати на чин официра. У Ландави се је на пр. десило ово. Два Чивутина једногодишња добровољца положише испит за резервног официра, али заповедник 18. пешадијског пука без икаква повода ускрати им издавање сведоџбе. Запитан тим поводом у парламенту, баварски министар војни изјавио је, да Чивутима никада није затваран пут у официре и у потврду својих речи дода, да у баварској војсци сада служи 299 официра. Али неколико посланика зажелеше, да провере ту бројку те се показало, да је у том броју 299 министар војни ту убројао све војничке лекаре и чиновнике, а стројевог официра нема међу њима *ни једног.*

Протест јеврејске асоцијације ће свакако остати без резултата. Јевреје у тај положај доводи не устав, који не прави разлике међу разним вероисповестима, него нетрпљивост самог официрског кора, против кога је немоћан и сам цар. Говори се, да је цар Вилхелм I., попустив молбама чувенога чивутскога милијонара Блајхредера, наименовао једнога од Блајхредерових синова за резервног официра у гардијски хусарски пук, али скуп официра *одлучно одбије*, да га прими у своју средину и Вилхелм I. није ништа могао да учини против тога.

— **13 Морица Конова против домобранског министра.** У Лученцу (Лошонцу) је недавно једногласно изабран за посланика домобрански министар генерал Хазаји. Против његова избора поднесена је на кр. Курију петиција, која је у петак била узета у претрес. Петиција је стигла без биљеге и без прилога, а у целом спису нема ни неопходно потребне опаске, да су петенти положили законом прописану јамчевину од 3000 Круна. У таковим приликама Курија је решила, да се преко те петиције, на којој беше потписано тринаест Морица Конова, просто пређе на дневни ред.

Ова петиција беше нишањење на то, да је домобрански министар генерал Хазаји покрштен Јевреј и н.

— **750.000 литара пива на улици.** Услед претовареност срушило се у Брислу вишеспратно стовариште пива. Много бечака са 750.000 литара пива разбијено је. Пиво је потоцима текло по улици. Људи при слому зграде нису страдали.

Новчани рад.

Главна скупштина Српске Банке у Загребу.

У привредном животу српскога народа игра врло важну, врло благотворну улогу *Српска Банка у Загребу*, која је уједно и највећи српски завод ове врсте.

Српска Банка у Загребу одржала је 12. (25.) марта о. г. своју *петнаесту* редовну главну годишњу скупштину, на коју је дошло много деоничара из места и са стране.

Колико је Српска Банка за ових 15 година *огромно напредовала*, види се из тога, што она данас има **5,200.000 К** своје *сопствене главнице и резерве*, а **12,704.227·60 Круна улога** на штедњу.

Ваља и то споменути, да је подстреком и потпором Српске Банке основан леп број српских новчаних завода, а пре тринаест година из крила Српске Банке пониче данас велики и изврсно организовани Савез Српских Земљорадничких Задруга, у коме данас има више од 300 земљорадничких задруга.

Сама главна скупштина овог великог српског новчаног завода текла је у најлепшем споразуму братском, глатко и брзо.

О њој имамо овај извештај:

Пре него што ће почети главна скупштина, одржали су повереници Српске Банке под председништвом г. Владимира *Матијевића*, који је и на главној скупштини председавао, са управним и надзорним одбором заједничку седницу, на којој је рад Српске Банке у г. 1910. потанко претресен.

Прочитан је извештај управе, који извештај гласи:

„Поштована скупштино!

Српска Банка је сретно навршила своју *петнаесту* пословну годину. Напомињући то, није нам намјера да чинимо опширни јубиларни осврт на наше пословање. Томе још није вријеме. Намјера нам је, да се овом приликом само са неколико ријечи сјетимо прошлости и да истакнемо, да је свака од минулих петнаест година, не само у банчином пословању него и у свеколиком нашем привредном животу, напредак показала. Напредак Српске Банке био је непрекидан и сталан. При томе ми ни једног часа нијесмо изгубили из вида, да је овај наш завод у првом реду чувар и управљач туђег имања. На темељу тога код свих добро уређених новчаних завода давно освјештаног начела, градили смо и ево довде доградили ову нашу зграду. Да је овако добро, мислимо да најбоље свједочи повјерење, које нам се свуда указује, а исто тако и признање, које нам се одаје код мјеродавних стручних и привредних фактора.

Новчани улози порасли су нам знатно и у прошлој години: од К 9,235.925·68 на Круна 10,382.815·07 дакле, више за Круна 1.146.889·39.

Стање мјеничног портфеља било је нешто мање него у години 1909., али зато је порасло стање наших хипотекарних зајмова а нарочито стање папира од вриједности, гдје смо имали прилике да набавом некојих корисних папира, повољно уложимо новац. Мањак, који исказује стање мјеничног портфеља, износи према години 1909. свега К 382.366·96. Код портфељног стања од преко 9,000.000 круна разлика је ово мала и налази свога објашњења једно у томе, што је наша филијала у Будимпешти код иначе повољног успјеха, имала у прошлој години усљед слабијих довоза и лошег квалитета хране нешто слабију јесењу сезону, а друго и наши новчани заводи имали су мању потребу у реесконтовању својих мјеница.

Наше непокретности распродали смо са малим изузетком све и добитак је уврштен у прошлогодишње закључне рачуне.

Чист добитак нам је већи за К 16.246 и 37 фил., ма да смо прошле године имали да носимо веће терете на порези и трошковима.

Ако поштована скупштина усвоји наш предлог у погледу подјеле чистог добитка и одобри, да се из прошлогодишњег чистог добитка у мјесто К 20.098·96, колико штатут прописује, унесе у резервни фонд круна 100.000·—, то ће нам онда резервни фонд износити К 700.000·—.

Поједине гране банчиног пословања кретале су се како слиједује:

Благајна:			
Стање 1. јануара 1910. било је		К	496.449·95
Примљено од 1./1. до 31./12. 1910.		»	56,240.719·48
Укупно		К	56,737.169·43
Исплаћено од 1./1. до 31./12. 1910.		»	56,203.364·09
Стање 31. децембра 1910.		К	533.805·34
Мјенице:			
Стање 1. јануара 1910. било је	5.804 ком.	К	9,596.445·05
Есконтовано од 1./1. до 31./12. 1910.	20.187 ком.	К	27,086.648·17
Укупно	25.991 ком.	К	36,683.093·22
Наплаћено од 1.|1. до 31.12. 1910.	20.635 ком.	»	27,469.015·13
Стање 31. децембра 1910.	5.356 ком.	К	9,214.078·09
Зајмови:			
Стање 1. јануара 1910. било је		К	2,613.406·47
Издато од 1.|1. до 31.|12. 1910.		»	872.771·09
Укупно		К	3,486.177·56
Наплаћено од 1.|1. до 31.12. 1910.		»	635.494·41
Стање 31. децембра 1910.		К	2,850.683·15
Улози:			
Стање 1. јануара 1910. било је		К	9,235.925·68
Примљено улога од 1.|1. до 31.|12. 1910.		»	3.468.301·92
Укупно		К	12,704.227·60
Враћено од 1.|1. до 31.|12. 1910.		»	2,321.412·53
Стање 31. децембра 1910.		К	10,382.815·07
Текући рачуни:			
Укупан промет износио је од 1.|1. до 31.|12. 1910.		К	141,776.690·43
Из овога промета резултирају салда:			
Дужника са		»	7,689.500·11
Повјериоца са		»	7,124.757·91
Ефекти, валуте и разно:			
Укупан промет папира од вриједности, домаћих и страних валута, девиза, купона и т. д. износио је од 1.|1. до 31.|12. 1910.		К	6.677.484·30
Цјелокупни промет:			
Износио је од 1.|1. до 31.|12. 1910.		К	485,831.671·73
Чист добитак:			
Пренос из године 1909.		К	33.837·33
Укупан приход од 1.|1. до 31.|12. 1910.		К	1,251.812·95
		К	1,286.650·29
Укупан расход од 1.|1. до 31.|12. 1910.		»	849.833·76
Чист добитак		К	435.816.52

Предлог о подјели добити:

Предлажемо поштованој скупштини да изволи са чистим добитком овако расположити:

У резервни фонд да се унесе	К	100.000·—
На име тантијеме управном и надзорном одбору и чиновништву банчином да се изда на основу чл. 66. штатута.	»	40.197·92
На име дивиденде да се акцијонарима подијели, по К 12·— од акције, што износи.	»	270.000·—
У пензијони фонд банчиних чиновника да се унесе	»	5.000·—
Друштву „Привредник“ да се приложи	»	2.000·—
а сувишак од	»	18.618·60

да се пренесе на нов рачун.

Ако се овај предлог усвоји, предлажемо да се дивиденда почне исплаћивати од 1. априла ове године Ова дивиденда исплаћиваће се на купон бр. 3. сталних акција.

Част нам је сада још извијестити, да смо у управни одбор кооптирали г. др. Гедеона *Дунђерског* из Новог Сада. Пошто функција његова траје само до прве редовне главне скупштине, то г. Дунђерски у смислу штатута сада одступа. Осим тога из управног одбора одступају: г.г. Владимир Матијевић, Евгеније Думча, Исидор Добровић и др. Влахо Матијевић.

Из надзорног одбора одступају: г. г. Михајло витез Зубовић и Никола Петровић.

Поштована скупштина има, дакле, да бира 5 чланова за управни одбор и то, 2 из Загреба и 3 изван Загреба и 2 члана за надзорни одбор.

Молимо поштовану скупштину, да изволи извештај и закључне рачуне за годину 1910., које овим подносимо, усвојити.

Загреб, 29. јануара (11. фебруара) 1911.

Управни одбор.“

Извештај надзорног одбора вели:

»Поштована скупштино!

Потписани надзорни одбор извјешћује, да је у смислу постојећих законских прописа и друштвених штатута у току цијеле пословне године 1910. прегледао пословне књиге и благајну, те је све у реду налазио и увјерио се је, да се цјелокупно пословање правилно водило.

Исто тако прегледао је надзорни одбор и испитао предложени биланс и закључне рачуне од 31. децембра 1910. те је исте сравнио са главним и помоћним књигама и нашао, да су сагласни и исправни, те по закону и друштвеним штатутима састављени.

Предлажемо стога, да поштована скупштина изволи узети на знање извјештај управног одбора, одобри биланс, усвоји предлог управног одбора у погледу употребе чистог добитка од К 435.816·52 те да управном и надзорном одбору изволи подијелити разрјешницу.

Загреб, 29. јануара (11. фебр.) 1911.

Надзорни одбор:

Филип Омчикус с. р. *Михајло* витез *Зубовић* с. р. *Др. Ђорђе Ивковић* с. р. *Др. Михајло Јоановић* с.р. *Никола Петровић* с.р.“

Све тачке дневног реда усвојене су једногласно. У управни одбор изабрани су поново: г. г. Владимир Матијевић, Евгеније Думча, Исидор Добровић и др. Влахо Матијевић, а у надзорни одбор опет поново г. г. Михајло витез Зубовић и Никола Петровић.

Председник скупштине г. *Матијевић*, закључивши скупштину, захвалио се свима

акцијонарима, а нарочито онима, који дођоше са стране, што увек вољно и једнако показују љубав и интересовање за привредне послове Српске Банке, који сада, хвала Богу, *у сваком погледу добро и повољно напредују.*

Матица Српска.

Књижевни Одбор Матице Српске држао је 14. (27.) марта о. г. своју седницу под председништвом А. *Хаџића*, друштвеног председника. Узет је на тужно знање извештај председников, да је преминуо Алимпије *Васиљевић*, почасни члан Матице Српске. Чланови књижевног одбора устајањем са својих места и усклицима »Слава му!« одали су почаст успомени Матичина дичнога члана, а породици му изјавиће се саучешће у тузи јој и умолиће се књижевно одељење, да одреди кога од својих чланова, који ће говорити покојнику у спомен и славу, — Узет је на знање извештај, да су члана књижевном одељењу Јована *Живановића* приликом прославе седамдесетгодишњег му рођендана поздравили у име Матице Српске: Аркадије *Варађанин*, заменик првога секретара Матице Српске и члан књижевног одбора Милан А. *Јовановић*. — Издата су на оцену ова дела: 1. »Живот српског народа у Славонији«. I. део: У спомен Пери Коњевићу. II. део: »Игре и песме«, од непозната писца. 2. »Свети Сава у народним причама и песмама«, за Књиге за народ, од непозната писца. 3. »Освета и Судбина«, иројска дела Драгомира жупана Требињског. Драма у три чина. (На расписану награду.) 4. „Хроника свију главнијих догађаја херцеговачке буне из година 1875.—1877.“ од Вука Врчевића. 5. „О забрани Вукова превода Новога Завета у Србији“ од Андре Гавриловића, 6. »Гајење шећерне репе« за Књиге за народ, од непозната писца. 7. »Аристофан«, од дра Николе Вулића. Примљени су за Летопис ови саставци: 1. Песме Душана Малушева. — 2. Приказ дра Светислава *Стефановића* о књизи: W. P. Ker: On the History of the Ballads« 1100.—1510. 3. Вука *Врчевића*: Животопис владике црногорског Петра Петровића Његоша II. 4. Петефијева песма: »Добри стари крчмар«, у преводу Благоја *Бранчића*. — Примљена су за Књиге за народ ова дела: 1. »Шегрт«. Од Стевана *Јањетовића*. — 2. »Моји ђаци«. Од Јована *Удицког*. — Нису примљени ови списи: 1. »Кнез Милош и Павле Шафарик«, од Андре *Гавриловића*. — 2. »Дубровачка Трилогија«, од Арсена *Венцелидеса*. — 3. »После три године«. Приповетка Рајка *Мирчетина*. — 4. Неколико Вукових писама. Од Димитрија *Оклобџије*. — 5. »Враг Марко«. Приповетка Пере *Деспотовића*. — Узети су на знање извештаји Матице Словенске у Љубљани о раду јој. — Кр. уг. министарство богоштовља и јавне наставе одобрило је Костићеву питомцу Живану *Гачулићу*, да може наставити науке на новосадској мађарској гимназији. — Живојин *Раковић*, питомац задужбине Христифора Шифмана, и Драгомир *Димитријевић*, питомац задужбине Васе Јагазовића, захваљују за уживане стипендије. — Узет је на знање извештај Аркадија *Варађанина*, заменика првом секретару Матице Српске о питомцима за I. течај школске године 1910.—1911. а наређено је, да се у своје време распише стечај на упражњена питомачка места. — Расправљено је још много других предмета, који су се понајвише тицала питомаца под управом матичином.

НОВИЈЕ.

Београд, 21. марта. У предстојећој прорачунској расправи влада намерава, да изнесе предлог ради одобрења *апанаже за принчеве*, и то за престолонаследника 80.000, а за принца *Ђорђа* 50.000 динара годишње.

Петроград, 21. марта. Досадашњи помоћник поморског министра вице адмирал *Григоровић* наименован је за поморског министра.

Будимпешта, 21. марта. Заступничка кућа ће крајем ове недеље по свој прилици свршити расправу о привредном, домобранаском и правосудном прорачуну, а већ 13. (26.) априла ће опет отпочети посао. Како је искључено, да прорачун буде претресен до краја месеца априла, влада ће искати двомесечну прорачунску провизорију.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »Браника«.

За опште тајно бирачко право.

Мако, 22. марта. Главна скупштина чанадске жупаније одржана је јуче. Поднесен је предлог, да се влади и сабору пошље представка с молбом, да се створи закон о општем тајном бирачком праву и то одмах после претресеног прорачуна. Јулије *Јушт* је ватрено говорио за тај предлог, али је са 67 гласова против 64 гласа *одбачен* с образложењем, да влада и онако већ чини припреме за саборско решење изборне реформе.

Криза у босанском сабору.

Сарајево, 22. марта. Криза у сабору је заоштрена. Хрватско-муслимански блок већине је угрожен, јер муслимани не ће да потпишу пакт са Хрватима, по коме пакту би се муслимани обвезали, да не ће правити сметње хрватским тежњама у погледу испуњења хрватских државноправних захтева, и да ће гласати с Хрватима за језички предлог. Овим поступком муслимана доведена је у питање радна способност сабора.

Лорд Робертс о војној снази Енглеске.

Лондон, 22. марта. У седници Горње Куће предложио је маршал лорд *Робертс* резолуцију, у којој се каже, да кућа, видећи промењене стратегијске прилике у Европи, с *тешком бригом* гледа недовољне владине војничке припреме за одбрану отаџбине. Робертс је разложио, да Велика Британија нема ни довољно војске за одбрану отаџбине, ни довољно способне редовне војске, да заштити британске интересе у иноземству.

Ратни министар *Халдан* одговорио је, да Енглеску против навале с поља штити јака флота. Опасност рата са Француском или Русијом је мање вероватна, него од много покољења амо.

Устанак Арбанаса.

— Турска војска ослободила Тузе. —

Цариград, 22. марта. Турска војска је после победоносне борбе ослободила варош Тузе, коју су бунтовни Малисори опсели. Тиме је решен пораз устаника.

Пошто наш лист, због празника Благовести, не ће у суботу изићи, то ћемо издати број „Браника“ за четвртак, који иначе не издајемо. — Ур. „Бр.“

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

22. марта 1911.

Пшеница нова	К	11·——·—
Пшеница стара	„	10·50——·—
Зоб	„	8·30——·—
Јечам	„	7·20——·—
Нови кукуруз окрњен	„	5·- — 5·30
Лањик	„	11·—
Мувар	„	7·—
Пасуљ	„	9·—

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	К	60—70
Свињи тешки по кили	1 К	00—·30
средњи „ „	1 „	00—·20
„ лаки „	1 „	00—16
„ мршави пар 100—200	„	
Теоци по кили	1 „	00—10
Јагњци по кили	„	80—90
Овци по пару	„	
Кљукане гуске по кили	1 „	—30
Јаја 6 комада	„	—40

Србине,

не испуштај земљу из шака,

јер је свака груда, свака бразда сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмеран народни губитак сигурна и неизбежива народна пропаст, највеће српско народно издајство!

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

„АПОЛО“-БИОСКОП

поред **Речејијева** хотела,

састајалиште српске отмене публике.

Кинематографске новине и остале приспеле новости.

Почетак у пет сахата у вече, свршетак у једанаест сахата. 2 59

СРПСКА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ШТАМПАРИЈА

УЧИТЕЉСКОГ Д. Д. „НАТОШЕВИЋ“

У НОВОМ САДУ.

Сад је баш изашла из штампе **нова књига у спомен стогодишње прославе великог српског филозофа Доситеја Обрадовића:**

МАЛИ ЂАКОН

приповетка за децу из живота **Доситеја Обрадовића**, са седам слика. Написао **Душан Ђурић**, учитељ, а слике је цртао **Душан Ружић**, учитељ. Књига је на лепој финој артији укусно израђена.

Цена је 50 потура.

За исту прилику изашла је и

СЛИКА ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА

израђена је на фином картону у величини 25×33 цм. **Цена 40 потура.**

Препродавцима дајемо уобичајени рабат.

У Новом Саду, пред прославу стогодишњице Доситеја Обрадовића 1911.

СРПСКА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА и ШТАМПАРИЈА

УЧИТЕЉСКОГ Д. Д. „НАТОШЕВИЋ“

179 3-3

Градско поглаварство у Сремским Карловцима.

Бр. 1234|1911.

Карловци, 27. марта 1911.

Предмет: Набава два једнопрежна фијакера.

Оглас.

Општина града Карловци тражи једнога подузетника, који ће у овом граду терати фијакерски обрт са два једнопрежна фијакера.

Ко намерава овај обрт у овом граду водити, има се **до 20. априла** о. г. усмено и писмено код овога поглаварства пријавити и исказати се, да је у стању о свом трошку два једнопрежна фијакера набавити, и са истима према одобреним приспојбама у овом граду фијакерски обрт водити, а овоградска се општина обвезује, да ће истом подузетнику годишње издавати новчану припомоћ од 400 круна.

Градски начелник:

180 3—3 (М. П.) **Милић**

ОБЈАВА.

С разлога тога, што се на први позив није искупио довољан број чланова-честичара друштва »ПРИЈАТЕЉ«, није се могла одржати за 14. III. т. г. сазвана скупштина, те ће се скупштина та одржати с истим дневним редом на истоме месту, без обзира на број присутника, и то на дан 14. априла по р. к. т. г. преподне у 10 сати.

Сегедин, 1.|IV. 1911.

Управа друштва „ПРИЈАТЕЉ“

184 1—1

МАСТИН?

зготовљен по дру плем. Трукоцију досад је прво и једино

средство за гојење и заштиту.

Штити од марвених поштасти, постизава здраве, снажне красне примерке. **Добити се може и у трговца.** 630 4-12

СЛАНО КУПАТИЛО
У СТ. СЛАНКАМЕНУ

ОТВОРЕНО од I. маја до I. октобра.

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, матрици и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има **60 елегатно намештених соба** са ценом од 1 до 4 круне; лепу пространу новосаграђену

рестаурацију

са добрим ЈЕЛИМА и ПИЋЕМ

сталну МУЗИКУ

која трипут дневно свира.

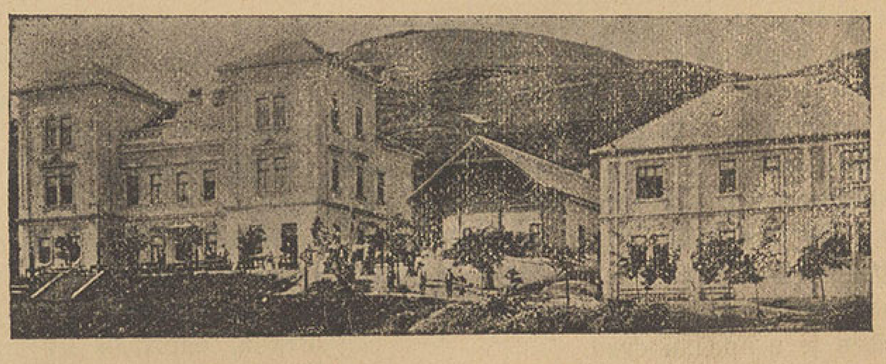

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје

ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.

162 6--30

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«.